

Utvärdering av RAS 2021 – Hälsa

Höftledsdysplasi, HD

Höftledsdysplasi innebär att ledskålen är för grund, varför höftledskulan får ett otillräckligt stöd och leden blir ostadig. Instabiliteten i höftleden vid dysplasi leder till broskförslitning och benpålagringar. Lårbenshuvudet blir också mer eller mindre deformerat, dels beroende på graden av dysplasi, dels på hundens kroppsvikt. Vissa hundar med lindrigare grad av HD behöver inte ha några smärtor och graden HD står inte alltid i proportion till den enskilda hundens problem.

Uppskattat ärfthet bland svenska raser ligger mellan 0,2 - 0,6 (20%-60%).

Frekvens

Andelen dysplaster för perioden 1985-1995 låg under 10 %.

För 1996 - 2005 var andelen dysplaster 10,3%. Det totala antalet hundar som röntgades var 42,9% av totalt 822 födda hundar för perioden. De första grava dysplaster, D och E, noteras under denna period och stod för 3,5% av anmärkningarna.

För perioden 2006–2015 var andelen dysplaster 11,3%. Under denna period röntgades 38,2% av totalt 844 födda hundar. Andelen grova dysplaster (D och E) uppgick till 3,1%.

För perioden 2016 – 2020 är andelen dysplaster 9,7%. Under perioden har 35,3% röntgats av totalt 382 födda hundar. Andelen grova dysplaster (D och E) uppgår till 1,3%.

Bakgrunden till att Svenska Isländsk Fårhund Klubben rekommenderar HD röntgen är just att få situationen statistisk säkerställd.

HD-röntgade hundar registrerade 2011 - 2020.

Registrerade år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
HD grad A	9	5	17	14	17	4	17	11	13	7
HD grad B	9	6	8	4	13	10	10	9	10	7
HD grad C	9	7	6	6	8	10	3	7	6	6
HD grad D	3	2	5	4	1		2		2	1
HD grad E					1					
Totalt ant. undersökta	30	20	36	28	40	24	32	27	31	21
Snittålder för undersökning (mnd.)	30	27	30	27	27	21	22	17	21	16
Ant. födda	82	54	81	61	69	55	78	59	100	90

Källa: SKK:s Avelsdata

Katarakt

Katarakt eller grå starr är en grumling i ögats lins. Vissa kataraktformer har ett typiskt utseende och en karakteristisk debutålder och förekommer familjärt i vissa raser. Katarakt kan uppträda hos valpar, hos vuxna relativt unga hundar samt hos äldre (gamla) hundar. Katarakt kan i svårare fall leda till blindhet. Katarakt hos äldre hundar är "naturlig" på grund av linsens åldrande. Skulle den uppträda hos yngre hundar kan den vara sjuklig och ärftligt betingad.

Frekvens

För perioden 1996 - 2005 var andelen anmärkningar (total katarakt, övrig partiell katarakt, katarakt bakre polär, corneadystrofi och retinopati) 0,97%. Andelen med katarakt var 0,48%. Det totala antal ögonlysta hundar under perioden var 25,3% av totalt 822 födda hundar.

För perioden 2006–2015 var andelen anmärkningar (katarakt partiell främre, retinopati, PPM, pannus och distichiasis) 1,18%. Andelen med katarakt var 0,12%. Det totala antal ögonlysta hundar under perioden var 28,9% av totalt 844 födda hundar.

För perioden 2016–2020 är andelen anmärkningar (Katarakt partiell bakre, katarakt partiell, katarakt partiell nukleus och retinopati) 2,09%. Andelen med katarakt är 1,83%. Det totala antalet ögonlysta hundar under perioden är 27,23% av totalt 382 födda hundar.

Ögonresultat födda 2011 - 2020.

Diagnos	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ua	19	13	29	20	27	19	25	21	15	17
Katarakt partiell bakre						1	1	1		
Katarakt partiell främre			1							
Katarakt partiell BPK						1		2		
Katarakt partiell nukleus								1		
Övrig förändring synnerv				1						
Retinopati									1	
Distichiasis				1						
PPM				1	1					
Pannus			1							
Uppföljning								1		
Tot.ant. undersökta	19	13	30	23	28	21	26	24	16	17
Antal födda	82	54	81	61	69	55	78	59	100	90

Källa: SKK:s Avelsdata

Bakgrunden till att Svenska Isländsk Fårhund Klubben rekommenderar ögonlysning är att få situationen statistiskt säkerställd.

Kryptorkism

Defekter i testiklarnas nervvandring till pungen leder till att den ena eller båda testiklarna är belägna i ljumsken eller i bukhålan.

Den normala frekvensen för kryptorkism hos hund ligger mellan 1 och 10 %. Det innebär att avvikelser hos isländsk fårhund är över det normala. Arvsgången är recessiv och könsbunden (i och med att tikarna inte visar någon defekt). Det är dock så att fler än en enkel gen är involverad.

Arvbarheten (heritabiliteten) är 0,5 - 0,8 (50 %-80 %).

Andelen kryptorkism, 10 års intervall

År	Reg. totalt	Hanar totalt	Tikar totalt	Ant. Kull totalt	Ant. redov. Kull (%)	Ant. redov. hanar	Ant redov. tikar	Ant. kryporchida (%)
1985-1994	471	242	229	114	56 (49,1%)	132	99	22 (16,7%)
1995-2004	806	417	389	191	77 (40,3%)	183	142	22 (12%)
2005-2014	937	476	461	182	38(20,9%)	74	75	7 (9,5%)
2015-2021	625	308	317	131	20(15,27%)	46	42	5 (10,86%)

Senast uppdaterat 2022-01-16

Redovisningen av kryptorkism bygger på information från uppfödarna. Uppmärksamma att senaste intervallet är en 6 år period.

Mål

Vårt mål är att en så stor del av den svenska populationen som möjligt HD- röntgas och ögonlyses. Vi behöver som minst öka antalet HD-röntgade hundar till minst 50% av antalet årligen registrerade hundar.

Möjligheten att göra en korrekt riskbedömning beträffande HD ökar avsevärt med antalet röntgade släktingar. Det är därför viktigt att inte bara avelsdjuren röntgas utan en så stor andel av rasen som möjligt.

Kommentar: Det finns en del att göra för att nå målet på 50%. HD är ett område som många tycker är viktigt och att HD-status är känd inför valet av avelsdjur. Med denna bakgrund borde målet vara möjligt att nå.

Vi behöver öka andel ögonlysta hundar så att vi får ett gott underlag för att utreda eventuell arvsgång av katarakt inom rasen om det skulle aktualiseras.

Kommentar: Det är viktigt att fortsätta ögonlysta. Några nya diagnoser dyker upp men andelen anmärkningar hålls på en mycket låg nivå.

Vi behöver mer information samt informera mer om kryptorkism i rasen.

Kommentar: Väldigt få uppfödare redovisar sina kullar. Mer information från uppfödarna är välkommet.

May Britt Sannerholt/SIFK Avelsfunktionär